

ENTRESETMANA

MANUEL CUYÀS

Les figures de Nadal

buscava una compensació en el somni i que desenrotllava un optimisme vibrant, totalitzador”.

La mostra selecciona bé les informacions, els fragments, les imatges i els testimonis que donen fe del seu itinerari vital, periodístic i poètic, i sap centrar l'atenció en tres principals aspectes: l'activitat ateneística popular, amb el despertar de la consciència social lligada als moviments europeus; la relació amb les avantguardes artístiques, gràcies a la seva feina a les Galeries Laietanes, i els llargs períodes de reclusió en sanatoris, quan va depurar la seva poètica personal d'una força elegíaca que encara avui ens commou.

Més enllà de militàncies i utopies que avui ens queden lluny; més enllà de tòpics i sentimentalismes, l'obra de Salvat-Passeit mereix ser recordada, ni que sigui com a revulsiu del conformisme actual, i està bé que, en plena època d'estereotips culturals, retrobem la seva emoció directa i les ganes d'apostar pel que és essencial a la vida. Si l'exposició serveix per reclamar l'atenció a un univers creador tan singular, benvinguda sigui. Sobretot si ens convida a tornar a casa i recrear-nos, a temps lent, en aplecs com *El poema de la rosa als llavis* o *La gesta dels estels*; o a tancar els ulls per tornar a escoltar *Tot l'enyor de demà*, recitat per la veu inoblidable d'Ovidi Montllor.

Una cosa ben diferent (força pobra) seria conformar-nos amb les moltes coses apreses a l'exposició i que només les fèssim servir per presumir de conèixer el poeta. Llavors ens hauríem perdut tot el que d'inefable s'amaga rere la lectura directa. *

Hauria d'estar prohibit –com que ara tot es prohibeix no vindria d'aquí– que els periodistes que saben escriure dirigissin diaris. Al periodista que passa a les feines directives se li acumula tanta feina dins de la redacció, ha d'atendre tantes trucades, ha d'assistir a tantes reunions i tantes tertúlies i és reclamat a tants sopars i dinades que mai no troba el moment de publicar res. De tant en tant unes notes de compromís o solemnes, de tant en tant un editorial on ha d'amagar l'estil, i poqueta cosa més. Als periodistes que saben escriure –perquè n'hi ha que no en saben–, se'ls hauria d'incentivar perquè seguissin escrivint i prou. I si manifestessin alguna mena d'ambició de poder haurien de veure immediatament tallades les ales i ser lligats a la cadira.

Rafel Nadal és dels que, sabent escriure, va dirigir *El Periódico* durant quatre anys. Abans, n'havia passat molts més en el mateix diari fent cuina. En va impulsar la versió en català, en va fer una edició per a Andorra, va coordinar suplementos i coses... Tot molt bé. Fins i tot excel·lent. Però i escriure? Ara Nadal publica el llibre *Els mandarins* a la col·lecció L'Arquer de l'Editorial Columna del Grup 62, que avui es posa a la venda. Aquí et volíem veure, Nadal.

Es tracta d'un aplec d'apunts brevíssims sobre persones i fets que el periodista ha anat reunint al llarg d'uns quants anys. Ara sabem que mentre dirigia, es reunia, dinava, sopava i viatjava el nostre home prenia notes per si un cas. Per si un cas la memòria li fallava i per si un cas un dia els havia de publicar.

Els personatges són Jordi Pujol, Pasqual Maragall, José Montilla, José Luis Rodríguez Zapatero, Mariano Rajoy, Alfredo Pérez Rubalcaba, José Zaragoza, Joan Carles de Borbó, Josep Pla, els prínceps Felip i Letícia, Carlos Slim, Antonio Asensio, Naguib Mahfuz, Lluís Prenafeta, Joan Laporta, Javier de la Rosa i François Mitterrand. S'hi belluga també el general Aleksandr Lébed, que és menys conegut però que fa de la democràcia una definició que només poden fer els militars i els que són com ells.

Els apunts a punta seca i d'un sol traç que el llibre conté no admeten ni una paraula de més ni una de menys. Nadal fa una cosa a l'abast només dels que tenen molt d'ofici o en saben molt o han llegit els autors fonamentals, consistent a dir sense dir, a fer que tinguin més contingut les el·lipsis i els silencis que no pas les paraules explícites. Quan Nadal s'acosta al multimilionari mexicà Carlos Slim, que a la vegada és un empresari periodístic, per

preguntar-li sobre el futur de la premsa escrita i Slim es limita a dir-li “Gusto en conèixerle, don Rafael” abans d'agafar un ascensor i marxar acompanyat d'Isidre Fainé, no cal afegir res més. Cal, com fa Nadal, posar el punt final del retrat. O quan tot dinant amb José Zaragoza l'home més àcid de la política catalana, el que treu foc per la boca cada cop que l'obre, comença a parlar amb aires sentimentals de l'hort de carxofes del seu pare o es fa retirar un plat de *penne alla puttanesca* perquè “pica com mil dimonis i jo sóc de menjar més suau”. Per no parlar de l'entrevista amb De la Rosa, que demostra que entre els poders d'aquell home s'hi comptaven els sobrenaturals. En aquest llibre el rei fa pipí, els més republicans es fotografien amb Felip i Letícia, el premi Nobel egipci busca la llibertat al bar del Sheraton, prop de la plaça Tahrir, i Jordi Pujol regala a l'autor una ampolla de tequila que serà la desencadenant de la sortida de Nadal d'*El Periódico* i l'inici de la redacció dels apunts. Al capítol final, Mitterrand es treu el barret.

Com que Nadal no s'hauria pogut reunir amb alguna d'aquesta gent si no hagués ostentat la direcció d'un diari, matisarem la prohibició que reclamàvem al principi: no hauria de poder ser que els directors de diari que saben escriure no escriguin. *

MOTACIONS

MÀRIUS SERRA

Alonso?

Al Camp de Tarragona el cognom de Fernando Alonso provoca turbulències. Dir-li a algú que és un *alonso* significa insultar-lo. Un insult dels que fa riure, com ara tanoca, talòs o carallot, però un insult, al capdavall. A Alonso, que deu viure aliè al seu drama tarragoní, li passa el mateix que al croat Davor Suker a Anglaterra (*sucker* en anglès també és un insult) o a l'holandès Phillip Cocu a França (*cocu* vol dir cabró). Hi ha noms o cognoms que viatgen malament. Només cal fixar-se en la reputada il·lustradora anglesa de llibres infantils Frances Cony. Busqueu-la per la xarxa i veureu que fa uns dibuixos collonuts. A Badalona encara recorden un excel·lent jugador de bàsquet nord-americà que va jugar a la Penya: Tanoka Bird. No n'era gens, de tanoca, però se'n deia. El fenomen de l'insult ocult no cessa. El Sevilla acaba de fitxar al mercat d'hivern un croat més aviat esquifit que es diu Ivan Rakitic. Doncs Alonso també és un insult ocult al Camp de Tarragona. Un *alonsot* és un paio més aviat lent de reflexos, babbau i maldestre. Potser n'hem de buscar l'origen al conte *Joanet de l'onso*, que explica la història d'un home forçut (i una mica toix), fill de dona i onso (ós). *

L'ULL DE L'AGULLA
DANIEL BOADA

Els mateixos experts que van ser incapaços de preveure la crisi, ara pronostiquen quan en sortirem!